

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 197/2022-20

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Straku a sudcov Roberta Šorla a Martina Vernarského (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED], zastúpenej URBAN STEINECKER GAŠPEREC BOŠANSKÝ, s. r. o., Havlíčkova 16, Bratislava, proti uzneseniu Okresného súdu Bratislava II č. k. 11Csp/80/2017 z 27. júla 2020 a uzneseniu Okresného súdu Bratislava II č. k. 11Csp/80/2017 z 25. januára 2021 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky, skutkový stav veci

1. Ústavnému súdu bola 16. marca 2021 doručená ústavná sťažnosť sťažovateľky, ktorou sa domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), jej základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy, čl. 11 ods. 1 listiny a práva na pokojné užívanie majetku podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) uznesením Okresného súdu Bratislava II (ďalej len „okresný súd“) č. k. 11Csp/80/2017 z 27. júla 2020 a uznesením okresného súdu č. k. 11Csp/80/2017 z 25. januára 2021. Navrhuje ústavnému súdu, aby napadnuté uznesenia okresného súdu zrušil, vec mu vrátil na ďalšie konanie a prikázal zaplatiť sťažovateľke náhradu trov konania.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľka ako žalobkyňa sa v konaní vedenom pred okresným súdom pod sp. zn. 11Csp/80/2017 domáhala okrem iného určenia, že zmluva uzavretá medzi ňou a žalovaným zo 16. októbra 2015 je bezúročná a bez poplatkov. Okresný súd

rozsudkom z 25. apríla 2019 žalobu zamietol, konanie o návrhu žalovaného na prerušenie konania zastavil a o nároku na náhradu trov konania rozhodol tak, že žalovanému proti sťažovateľke priznal náhradu trov konania v celom rozsahu. Proti rozsudku súdu prvej inštancie podala sťažovateľka odvolanie, o ktorom rozhodol Krajský súd v Bratislave rozsudkom č. k. 5Co/188/2019 zo 17. septembra 2019 tak, že rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutých častiach potvrdil a zároveň žalovanému priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %.

3. Okresný súd uznesením z 27. júla 2020 vydaným vyšším súdnym úradníkom rozhodol o výške náhrady trov konania tak, že sťažovateľke bola uložená povinnosť zaplatiť žalovanému náhradu trov konania vo výške 1 997,33 eur do 3 dní od právoplatnosti tohto uznesenia.

4. O sťažovateľkinej sťažnosti podanej podľa § 239 a nasl. Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) rozhodol okresný súd uznesením z 25. januára 2021 tak, že ju zamietol a priznal žalovanému nárok na náhradu trov právneho zastúpenia spojených s uplatnením sťažnosti. Okresný súd v odôvodnení uviedol, že sťažovateľka *„vo svojej sťažnosti žiadala nepriznať žalovanému náhradu trov za nasledovné úkony právnej služby: písomné podanie vo veci samej (vyjadrenie zo dňa 14.09.2017), písomné podanie vo veci samej (vyjadrenie zo dňa 06.02.2018) a písomné podanie vo veci samej (doplňujúce vyjadrenie zo dňa 28.01.2019). Preskúmaním spisového materiálu súd zistil, že právny zástupca žalovaného vykonal úkon právnej služby: písomné podanie - vyjadrenie zo dňa 14.09.2017, na základe výzvy súdu, tak ako to vyplýva zo súdneho spisu, navyše toto vyjadrenie žalovaného bolo reakciou na písomné podanie žalobkyne označené ako replika, pričom zo samotného Civilného sporového poriadku, konkrétne z § 167 ods. 4 vyplýva toto právo žalovaného na vyjadrenie. Zároveň sa v tejto fáze konania uplatňuje sudcovská koncentrácia konania, z čoho vyplýva, že na neskôr predložené a označené skutočnosti a dôkazy súd nemusí prihliadnuť. Taktiež podanie žalovaného - vyjadrenie zo dňa 06.02.2018 vykonal žalovaný na výzvu súdu, po tom, čo bolo súdu doručené žalobcom doplnené odvolanie. Súd má za to, že predmetné napádané úkony právnej služby sú podaniami vo veci samej v zmysle § 13a ods. 1 písm. c) vyhlášky a taktiež nevyhnutné na účelné a efektívne bránenie práva žalovaného, pričom žalovaný bol na vykonanie týchto úkonov súdom vyzvaný. Čo sa týka podania žalovaného - doplňujúce vyjadrenie zo dňa 28.01.2019, má súd za to, že je podaním vo veci samej v zmysle § 13a ods. 1 písm. c) vyhlášky, v ktorom žalovaný okrem iného poukázal na v tom čase aktuálnu judikatúru, čo sa napokon odrazilo aj v odôvodneniach rozhodnutí prvostupňového a aj odvolacieho súdu. Tvrdenia žalobkyne o neoprávnenosti advokátskych trov považoval súd za nedôvodné a ničím neosvedčené, práve naopak, súd dáva žalobkyňi do pozornosti rozhodovacia prax najvyšších súdnych autorít, napr.: Ústavne garantované právo na právnu pomoc zahŕňa právo účastníka konania zvoliť si, či sa nechá alebo nenechá zastúpiť v konaní a prípadne tiež kým. Právne zastúpenie je tak ponechané úplne na vôli účastníka, a to bez ohľadu na to, či by sa bol schopný zastupovať sám. Dôvody rozhodnutia účastníka nechať sa v konaní zastúpiť advokátom nemožno hľadať len v nedostatku jeho právneho vzdelania, ale napríklad aj vo väčšej miere objektivity zástupcu, jeho konkrétnej špecializácii na danú problematiku a podobne. Účastník konania si musí byť vedomý toho, že v prípade neúspechu ponesie náklady konania, prípadne aj náklady právneho zastúpenia protistrany. Na druhej strane mu však príslušné procesné predpisy garantujú, že jeho náklady budú v prípade úspechu nahradené. (uznesenie Najvyššieho súdu SR z 29.09.2015, sp. zn. 4 MCdo 16/2014). K aplikácii ustanovenia § 13 ods. 3 vyhlášky pri určení*

tarifnej hodnoty sporu, je potrebné uviesť nasledovné. Ak dôjde k spojeniu dvoch alebo viacerých vecí (nárokov) v jednom konaní, tak to má za následok, že nedochádza k súčtu základných tarifných odmien za jednotlivé veci, ale k osobitnému právnu normou predpokladanému postupu, keď sa základná sadzba tarifnej odmeny určenej z tarifnej hodnoty veci s najvyššou hodnotou zvyšuje o tretinu základnej sadzby tarifnej odmeny, ktorá by advokátovi patrila v ostatných spojených veciach. Podľa ustanovenia § 13 ods. 4 sa takýto postup neuplatní iba v takom prípade, ak spojenie vecí na spoločné prejednanie vyplýva zo zákona, vtedy ide procesne navonok pre potreby základnej sadzby tarifnej odmeny o jednu vec. V danom prípade sa nejedná o súhrn nárokov, ktorých spojenie by vyplývalo zo zákona a preto sa na daný prípad nemôže aplikovať ustanovenie § 13 ods. 4, a preto vyšší súdny úradník postupoval správne, keď na daný prípad aplikoval ustanovenie § 13 ods. 3.“.

II.

Argumentácia sťažovateľky

5. Sťažovateľka v rámci svojej argumentácie v ústavnej sťažnosti uvádza, že náhrada trov konania podľa nej nemala byť priznaná v plnej výške (100 %), a to z dôvodu, že okresný súd mal pri rozhodovaní o náhrade trov konania a trov právneho zastúpenia zohľadniť § 257 CSP, ako aj sťažovateľkou namietané dôvody a zvážiť aplikáciu úplnej moderácie alebo aspoň čiastočnej moderácie trov konania. Okresný súd podľa nej nezohľadnil ani účelnosť a hospodárnosť vykonaných úkonov právnej služby právnym zástupcom žalovaného (išlo o písomné vyjadrenia zo 14. septembra 2017, 6. februára 2018 a 28. januára 2019, ktoré podľa sťažovateľky nemajú žiadnu právnu relevanciu a neboli nevyhnutné, keďže v nich žalovaný zotrval na svojej predchádzajúcej argumentácii a nič nové neuviedol). Sťažovateľka vytkla aj to, že okresný súd sa nevenoval všetkým jej námietkam a riadne svoje uznesenie neodôvodnil, čím spôsobil jeho arbitrárnosť.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

III.1. K namietanému porušeniu základných práv sťažovateľky uznesením z 27. júla 2020:

6. V súvislosti s namietaným porušením označených práv sťažovateľky uznesením z 27. júla 2020 ústavný súd poukazuje na to, že systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom právomoc všeobecných súdov je ústavou založená primárne („ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) a právomoc ústavného súdu len subsidiárne. Namietané porušenie niektorého zo základných práv alebo slobôd preto automaticky nezakladá aj právomoc ústavného súdu na konanie o nich.

7. Pokiaľ ústavný súd pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby zistí, že ochrany tých základných práv alebo slobôd, porušenie ktorých namieta, sa mohol sťažovateľ domôcť využitím jemu dostupných a aj účinných právnych prostriedkov nápravy, prípadne iným zákonom upraveným spôsobom pred iným súdom alebo pred iným štátnym orgánom, musí takúto ústavnú sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku

svojej právomoci na jej prerokovanie (m. m. I. ÚS 6/04, IV. ÚS 179/05, IV. ÚS 243/05, II. ÚS 90/06, III. ÚS 42/07).

8. Uznesenie okresného súdu z 27. júla 2020 vydané vyšším súdnym úradníkom mohlo byť (a v tomto prípade aj bolo) preskúmané v zmysle § 239 ods. 1 CSP súdom prvej inštancie, a to na základe sťažnosti sťažovateľky ako osobitného prostriedku procesnej obrany. O sťažnosti sťažovateľky rozhodol sudca okresného súdu uznesením z 25. januára 2021, čo v danom prípade vylučuje právomoc ústavného súdu vo vzťahu k uzneseniu okresného súdu z 27. júla 2020. Vzhľadom na túto skutočnosť ústavný súd pri predbežnom prerokovaní ústavnú sťažnosť v tejto časti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) z dôvodu nedostatku svojej právomoci.

III.2. K namietanému porušeniu základných práv sťažovateľky uznesením z 25. januára 2021:

9. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať ústavnú sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (IV. ÚS 92/04, III. ÚS 168/05, II. ÚS 172/2011, I. ÚS 143/2014).

10. Podľa svojej konštantnej judikatúry ústavný súd nemá zásadne oprávnenie preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol náležite zistený skutkový stav a aké právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil (II. ÚS 21/96, III. ÚS 151/05). Vo všeobecnosti úlohou súdnej ochrany ústavnosti poskytovanej ústavným súdom napokon nie je ani chrániť občana pred skutkovými omylmi všeobecných súdov, ale chrániť ho pred takými zásahmi do jeho práv, ktoré sú z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné (I. ÚS 17/01). Z rozdelenia súdnej moci v ústave medzi ústavný súd a všeobecné súdy totiž vyplýva, že ústavný súd nie je opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov. Úlohou ústavného súdu nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 5 ústavy (I. ÚS 13/01, I. ÚS 120/04).

11. Z postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať také rozhodnutie všeobecných súdov, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody, pričom skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom preskúmania vtedy, ak by vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (I. ÚS 13/00, m. m. I. ÚS 37/95, II. ÚS 58/98, I. ÚS 5/00, I. ÚS 17/00).

12. Ústavný súd pri posudzovaní ústavných sťažností smerujúcich proti rozhodnutiam všeobecných súdov v častiach, ktoré sa týkajú problematiky (náhrady) trov konania, t. j. problematiky, ktorá má vo vzťahu k predmetu konania pred všeobecnými súdmi akcesorickú povahu, postupuje nanajvýš zdržanlivo a k prípadnému zrušeniu napadaného výroku o trovách konania sa uchýľuje

iba výnimočne, napr. keď zistí, že došlo k porušeniu základného práva na súdnu ochranu (resp. práva na spravodlivé súdne konanie) zvlášť extrémnym spôsobom, alebo ak zistí, že napadnutým rozhodnutím došlo zároveň aj k neprípustnému zásahu do iných ústavou garantovaných práv (m. m. II. ÚS 78/03, II. ÚS 31/04, IV. ÚS 45/06, I. ÚS 156/2010, IV. ÚS 40/2011).

13. Ústavný súd z uvedených hľadísk preskúmal uznesenie z 25. januára 2021 a nezistil takú skutočnosť, ktorá by signalizovala svojvoľný postup okresného súdu nemajúci oporu v zákone. Okresný súd v relevantnej časti odôvodnenia svojho uznesenia z 25. januára 2021 vysvetlil dôvodnosť priznania náhrady trov za tri sťažovateľkou spochybnené úkony právnej služby (vyjadrenia zo 14. septembra 2017 a 6. februára 2018, ako aj doplnujúce vyjadrenie z 28. januára 2019) a, argumentujúc judikatúrou Najvyššieho súdu Slovenskej republiky založenou na ústavnej garancii práva na právnu pomoc, vyvrátil aj jej námietku o neoprávnenosti trov právneho zastúpenia. Napokon odôvodnil aj správnosť aplikácie § 13 ods. 3 vyhlášky v uznesení vydanom vyšším súdnym úradníkom.

14. Pokiaľ ide o námietku sťažovateľky o nezohľadnení účelnosti a hospodárnosti vykonaných troch úkonov právnej služby právnym zástupcom protistrany, ústavný súd konštatuje, že okresný súd sa v uznesení z 25. januára 2021 s touto námietkou riadne vysporiadal, keď uviedol, že dva úkony boli bezprostrednou reakciou na podania sťažovateľky, pričom okresný súd žalovaného na tieto reakcie vyzval, a tretí úkon obsahoval argumentáciu, ktorá v konečnom dôsledku našla svoj odraz aj v meritórnych rozhodnutiach súdu prvej inštancie aj odvolacieho súdu. Závery okresného súdu teda nie sú arbitrárne a navyše ústavný súd poukazuje na to, že do rozhodnutí o trovách konania vstupuje iba výnimočne (bod 12).

15. Okresný súd zodpovedal na všetky námietky predložené sťažovateľkou v jej sťažnosti podanej podľa § 239 a nasl. CSP. Argumentáciu sťažovateľky odôvodňujúcu namietané porušenie jej práv podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 36 ods. 1 listiny a čl. 6 ods. 1 dohovoru ústavný súd vyhodnotil ako nedostatočnú na to, aby na jej základe bolo možné v prípade prijatia ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie zistiť spojitosť medzi uznesením z 25. januára 2021 a namietaným porušením označených práv. Pokiaľ ide o námietku sťažovateľky týkajúcu sa aplikácie § 257 CSP v jej veci, pretože existujú dôvody hodné osobitného zreteľa, ústavný súd konštatuje, že v tejto časti je ústavná sťažnosť podľa § 56 ods. 2 písm. d) zákona o ústavnom súde neprípustná, keďže z uznesenia z 25. januára 2021 vyplýva, že v sťažnosti podľa CSP podanej proti uzneseniu vyššieho súdneho úradníka z 27. júla 2020 sťažovateľka nepoužitie § 257 CSP nenamietala, pričom v ústavnej sťažnosti opak netvrdí a fotokópiu svojej sťažnosti podľa CSP ústavnému súdu nedoručila. Ústavný súd preto vychádza z toho, že takúto námietku v sťažnosti podanej proti uzneseniu vyššieho súdneho úradníka sťažovateľka nevzniesla.

16. Závery okresného súdu sú v uznesení z 25. januára 2021 riadne zdôvodnené, uznesenie nevykazuje znaky zjavnej neodôvodnenosti ani arbitrárnosti. Ústavný súd tak nezistil zásahy do práv sťažovateľky, ktoré by boli z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné. Rovnako nemožno dospieť ani k záveru, že by bol výklad okresného súdu z ústavného hľadiska neospravedliteľný a neudržateľný v takej miere, aby v dôsledku toho mohlo dôjsť k porušeniu sťažovateľkou označených práv zaručených čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 36 ods. 1 listiny a čl. 6 ods. 1

dohovoru. Právne posúdenie sťažovateľkinej veci zo strany okresného súdu je ústavne akceptovateľné a nemá znaky svojvôle alebo arbitrárnosti.

17. Skutočnosť, že okresný súd v uznesení z 25. januára 2021 zaujal právny názor, s ktorým sa sťažovateľka nestotožňuje, nemôže sama osebe viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti tohto názoru a nezakladá ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť jeho právny názor svojím vlastným. O svojvôli pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchyľil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (II. ÚS 122/05). Podľa názoru ústavného súdu sa okresný súd v uznesení z 25. januára 2021 takéhoto výkladu či aplikácie zákonného predpisu nedopustil.

18. Ústavný súd po preskúmaní uznesenia z 25. januára 2021 tiež dospel k záveru, že z jeho odôvodnenia nemožno vyvodiť nič, čo by signalizovalo, že by mohlo dôjsť k neprípustnému zásahu do práv podľa čl. 20 ods. 1 ústavy, čl. 11 ods. 1 listiny a čl. 1 dodatkového protokolu, keďže okresný súd v posudzovanom prípade ústavne konformným spôsobom interpretoval a aplikoval relevantné právne normy. Na základe uvedeného ústavný súd konštatuje, že medzi uznesením z 25. januára 2021 a tvrdým porušením označených práv neexistuje súvislosť, ktorá by zakladala možnosť vysloviť porušenie týchto práv po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie.

19. Na základe uvedených skutočností ústavný súd ústavnú sťažnosť v tejto časti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

20. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti v celom rozsahu neprichádzalo už do úvahy rozhodovať o ďalších návrhoch sťažovateľky obsiahnutých v petite ústavnej sťažnosti.

21. Podľa § 67 zákona o ústavnom súde pripája sudca Peter Straka k tomuto rozhodnutiu odlišné stanovisko, ktoré sa týka tak výroku, ako aj odôvodnenia rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 31. marca 2022

Peter Straka
predseda senátu